

تاریخ نقد هنر

لیونلو و نتوری

ترجمه امیر مدنی

مؤسسه علمی و فرهنگی فضا

«لیونلو و نتوری نخستین ناقد اروپایی است که زمینه نقد - نقدپردازی و سنجش آنچه از فراورده‌های هنری به افقی استعلایی می‌توان دید و گفت - راز گسترده محدود ناقدان معلم و معلمان ناقدی که از نگریستن به برون پرهیز می‌کردند، بیرون برد و بیش از دیگران، به دانش‌هایی توجه داد که ذاتی انتزاعی داشتند و به زبانی روزمره و تجربی به میدان می‌آمدند؛ مانند تاریخ افکار قابل انتقال به جمع، کرونولوژی نظریه‌هایی که در باب اندیشه و هنر و جامعه ساخته و پرداخته و به میان آورده می‌شدند؛ به سبک و سیاق تاریخی و به قید معنایی دیدن نظام‌های فکری‌ای که توقع داشتند که بر تمامی پدیده‌های برآمده و یا گسترده بر حیات اجتماعی عالمیان باشند؛ یا اعلان داشتن این که هر آنچه حق است منطقی است - و نیز این که هر چه منطقی می‌یابیم و می‌دانیم حق است - و جز این‌ها.

ونتوری را نمی‌توان مرید بنه‌دو کروچه دانست، اما وی بسیاری از نظریات کروچه را پذیرفت تا فردای رنسانسی ایتالیا را با پرتوی نو روشن کند. زیبایی‌شناسی کروچه، در مسیر ثمردادن و بر دل و اندیشه راه یافتن، زبان و بیانی متکی بر نقد را به دنیا آورد و برای یافتن محل مطلوب این نقد زیبایی‌شناسانه آن را با شناخت تشریحی و تفسیری تاریخ منطبق می‌دانست. کتاب تاریخ نقد هنر بی‌شک فرصتی است تا مقوله‌ی نقد و ادبیات نقدی و تحلیل‌های نظری نخستین دهه‌های نیمه اول سده بیستم جهان غرب در باب هنر را به شکلی منظم و مستند به یافته‌ها و داده‌هایی که ثبت شده‌اند، بشناسیم. شناخت آثار هنری اشاره شده در کتاب، قبل از مرحله‌ی نقد آن‌ها، برای یک خواننده‌ی ایرانی، موضوعی قابل توجه است.

اثر حاضر با اینکه در اصل به نقد هنر اروپایی می‌پردازد و از متفکران غیراروپایی تنها به ابن حزم یا یک نقد پرداز چینی اشاره می‌کند، با این حال با عنوان تاریخ نقد هنر به چاپ رسیده است و شاید این امر را بتوان بیشتر به اطلاعات محدود مولف مرتبط دانست. وی کتاب نگارگری پیکرتراشی را اساس کار قرار داده و اشاره‌هایی مختصر نیز به شعر، ادبیات و معماری و... داشته است. این اثر می‌تواند بابتی تازه در نقد هنر و معماری باشد، تا اندیشمندان و معماران ایرانی با شیوه‌ی آنان آشنا و ضمن آموزش به بررسی فرهنگ پرشکوه خودشان بپردازند.

نویسنده در ورود به کتاب به وضعیت کنونی تاریخ هنر، تاریخ هنر و نقد هنری، شخصیت هنرمند، شعر و ادبیات، ضرورت تنظیم یک تاریخ نقد و غیره پرداخته و سپس به نقد هنر در دوره یونانیان و رومیان می‌پردازد؛ نقد هنر در سده سوم پیش از میلاد و سنوکراته، سیسرون، ویتروویو، لوچانو.

جستار دوم به سده‌های میانی، جستار سوم به رنسانس و جستار چهارم عهد باروک را دربر می‌گیرد؛ هیجانان رئالیسم و نظریه کلاسی سیسم، اخلاق‌گرایی و روشن فکرگرایی‌های استتیک، دومینیکینو و مکاتب هنری پاسری، بالدینوچی، پوسن و مفهوم بدعت، بوسکینی و نظر شکل‌نگاری، دوپیل.

روشنگری و نئوکلاسی سیسم شامل مباحثی چون روکوکو و نئوکلاسی سیسم، اپتیک احساس، شکل جدید نقد و تاریخ هنر، نقد در فرانسه، ایتالیا و انگلیس، لسینگ و مفهوم مادی زیبایی در جستار پنجم و آن گاه رمانتی سیسم و سده‌های میانی و مباحثی از جمله معماری گوتیک و نگارگری، جنبش احیاء گوتیک در انگلستان، جدل بر ضد نئوکلاسی سیسم در آلمان، راسکین، ویلیام موریس در جستار ششم مورد توجه قرار گرفته است.

جستار هفتم به فلسفه ایده‌آلیست و تاریخ هنر و جستار هشتم به زبان‌شناسان، باستان‌شناسان و خبرگان سده‌ی نوزدهم و بیستم و جستار نهم نیز نقد هنر در فرانسه‌ی قرن نوزدهم را مورد بررسی قرار می‌دهد. در دو جستار پایانی نیز نقد هنر و رؤیت ناب و نقد هنر در سده‌ی بیستم مورد توجه مؤلف قرار گرفته است.